

Br. 9

April 2009.

ČASOPIS ZA PČELARSKU NAUKU I PRAKSU

SRPSKI PČELAR

"SRPSKI PČELAR" časopis za pčelarsku nauku i praksu
Magazine
Serbian BEEKEEPER

IZDAVAČ:
DRUŠTVO PČELARA "DUBOČICA" Leskovac
S. Zlatanović 35
16000 Leskovac

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
Editor:
Dragoslav Ilić Šeš
Tel.: (016) 281 666, (063) 42 82 36

REDAKCIJA:
prof. dr Kostadin Tričković
mr Nebojša Arsić
dr vet. med. Mihajlo Ilić
dipl. ing. polj. Zoran Stamenković
dipl. ing. polj. Nenad Stefanović
dipl. ing. polj. Dejan Pešić
ecc. Ljubiša Mladenović
LEKTOR: Zlatko Nikolić
PRELOM: Štamparija "ĐAK" Leskovac, 063/ 8 115 007

ČLAN DRUŠTVA PČELARA "DUBOČICA" SE POSTAJE
UPLATOM ČLANARINE NA RAČUN
160-103153-47

SADRŽAJ

Urednik časopisa Pčelar Rajko Pejanović zloupotrebljava časopis..	4
Medonosna pčela u Jablaničkom okrugu.....	11
U poseti pčelaru Marković Matiji iz Šabca.....	17
Skladištenje proteina kod medonosnih pčela.....	21
Higijensko ponašanje pčela radilica u društvima <i>apis mellifera carnica</i> L. zaraženih američkom truleži legla.....	27
Apiterapija.....	32
Uskršnja čestitka.....	35
Skupština društva pčelara Dubočica Leskovac.....	36
Anegdota.....	38
Pčelarizmi.....	38
Vic.....	39
Naivna pčelarska poezija.....	40

UREDNIK ČASOPISA PČELAR RAJKO PEJANOVIĆ ZLOUPOTREBLJAVA ČASOPIS

Rajko Pejanović

„VELIKI PČELAR” SA 200 DRUŠTAVA

Već duže vreme o Pejanović Rajku, glavnom i odgo-

vornom uredniku časopisa Pčelar, časopisa Saveza pčelarskih organizacija Srbije, po pčelarskim kuloarima Srbije kruže razne, kontradiktorne, pčelarske priče. Njegov članak objavljen u časopisu Pčelar broj 10. Oktobar 2008. na strani 469 pod naslovom „Jesen na pčelinjaku” gde Pejanović piše o svom baznom pčelinjaku sa 200 društava u selu Jevremovcu nedaleko od Šapca kod mnogih je izazvao divljenje o velikom pčelaru Pejanović Rajku. Međutim stare fotografije pčelinjaka koje prate tekst, gde su pčelari mlađi desetak godina nego što su sada, kod nekih su izazvale sumnju, i nametale pitanje zašto Pejanović objavljuje fotografije iz starog albuma, a ne neke novijeg datuma.

Fotografija objavljena u časopisu Pčelar br. 10.2008.

Fotografija od 10.02.2009.god.

AKO KOZA LAŽE, ROG NE LAŽE

Dan kada smo razrešili dilemu je 10.02.2009.godine. Lep, sunčan, zimski dan. Boravak u Šapcu smo iskoristili za druženje sa šabačkim pčelari-
ma i obilazak njihovih pčelinjaka. Put nas nanese i na čuveni bazni pčelinjak Pejano-

vića u Jevremovcu. Umesto pčelinjaka zatekosmo katastrofu. Dočekaše nas istrulele košnice, ramovi sa saćem razbacani po pčelinjaku, košnice i betonske staze urasle u korovu, a pčela nigde na vidiku.

Istrulele košnice

Ramovi razbacani po pčelinjaku

Ramovi i košnice razbacani po pčelinjaku

Košnica urasla u korovu

Istrulela košnica u korovu

Postolja u korovu

, Celi svet obidosmo, ali ovako nešto nigde ne vidismo. Ne može ni da se vidi, jer takav pčelinjak nigde na svetu ne postoji. Stradanje ovog pčelinjaka nije skorijeg datuma već davno prošlo vreme.

Stradanje ovog pčelinjaka je davno prošlo vreme

U nijednoj košnici nije bilo pčela. Samo nekoliko košnica je bilo sa podnjačom, nastavkom, poklopnom daskom i poklopcem, ali kod svih njih je nešto bilo izmrđalo, telo skliznulo sa podnjače, poklopna daska otišla u stranu, na podnjači nije bilo letvica i slično.

Izmrđali delovi košnice

Ostali prazni nastavci su bili stavljeni na cigle po 5 – 6 komada, a podnjača ispod poklopca.

Prazni nastavci na cigle

Bez komentara

Bez komentara

Bez komentara

Bez komentara

Možda su to neke nove metode pčelarenja Pejanović Rajka koje mi ne razumemo, kao što bi mogle da budu:

„Zimovanje pčelinjih društava u košnicama sa podnjačama bez letvica ” ; „ Uzimljavanje košnica bez pčela ” ; „ Zašto miševi i rovčice ne ulaze u košnice bez pčela i meda” itd.

ZLOUPOTREBA IZ LIČNOG INTERESA

Očigledno je da Pejanović Rajko zloupotrebljava svoj položaj glavnog i odgovornog urednika časopisa Pčelar da bi kod udruženih pčelara Srbije, koji ga plaćaju za ovaj posao, stvarao lažnu sliku o sebi kao velikom pčelarskom stručnjaku i velepčelaru. Sve ovo Pejanović radi iz ličnog interesa, da bi se održao na funkciji urednika, kao i da bi se samoizreklamirao kao predavač i tako sticao materijalnu dobit.

REKLAMIRA ŽIVADINOVIĆA

U svetskoj nauci, pisac nekog teksta se uvek poziva

na naučnika koji je došao do određenog saznanja, jedino se Pejanović u pomenutom članku dva puta poziva na Živadinović Rodoljuba koji citira i poziva se na određenog naučnika. Za Pejanovića nije bitan naučnik, već onaj koji citira naučnika. Očigledno je da Pejanović i u ovom slučaju zloupotrebljava časopis za reklamiranje Živadinovića. U istom članku su objavljene dve fotografije sl. 1 na 470 strani

Slika 1. Objavljena dva puta u časopisu Pčelar

i sl. 2 na 471 strani, koje su već objavljene u časopisu Pčelar broj septembar 2005. godine, na stranama 404 i 406. Ne vidi se ko je autor ovih fotografija, a nemamo podataka dali je naplaćen autorski

honorar, ako jeste koliko puta je naplaćen i ko ga je naplatio.

Slika 2. Objavljena dva puta u časopisu Pčelar

ČASOPIS PČELAR U SLUŽBI VLADAJUĆEG KLANA

Ako otvorimo časopis Pčelar videćemo da je sumorniji od umrlice. Na početku se ističe crvena parola Živadinović Rodoljuba. Nezna se dali je Pejanović dobio naređenje da je stavi ili se time dodvorava svom šefu. U časopisu se ponavljaju iste teme, upotrebljavaju iste reči, isti autori. Postoji bezbroj interesantnih i važnih, pčelarskih tema a u Pčelaru se objavljuju jedne te iste godi

nama, neke nažalost i štetne. Očigledno da se radi o nedostatku stručnosti, kreativnosti i mašte. Ko se usudi da počne sa čitanjem časopisa od početka, ko zna dali će doživeti kraj, može da ga ubije monotonija i dosada. Dodatno mučenje predstavlja čitanje saseckanog teksta u tri stubca, tako da to podseća na konzumiranje supe viljuškom. Pojedini delegati su na sednicama Skupštine SPOS-a isticali da je časopis Pčelar u službi vladajućeg klana, koji oni zloupotrebljavaju da da bi se održali na vlasti, da časopis lažno informiše, da objavljuje štetne članke itd. Oni koji zloupotrebljavaju časopis nisu svesni toga da vlast dođe i prođe, a pisani dokument u vidu časopisa ostaje za sva vremena i da će na njihova imena pljuvati buduće generacije pčelara i posle njihove smrti. Tragično je da se jedan državni časopis radi na ovako niskom nivou. To je bruka za srpske pčelare i za državu Srbiju.

ODMAH SUSPENDOVATI PEJANOVIĆ RAJKA

Nameće se pitanje kako će neko ko nema sposobnosti da održi svoje pčele edukovati druge. U ovom momentu nećemo da ulazimo u to kako i zašto je Pejanović imenovan za urednika i dali je ispunjavao uslove iz konkursa, pored opštih uslova i dali se bavio uređivanjem javnih glasila, dali je u vreme imenovanja bio pčelar i dali se služi nekim svetskim jezikom, jer to je svršena stvar. S obzirom da se Pejanović kao član Izvršnog Odbora SPOS-a zalagao i podržavao nestatutaran i nezakonit rad u savezu, takođe zbog zloupotrebe časopisa, kao i trenutnog ne ispunjavanja uslova da bude glavni i odgovorni urednik časopisa Pčelar, Pejanović Rajko treba da bude momentalno suspendovan od strane nadležnog organa SPOS-a. S obzirom da je stanje u SPOS-u katastrofalno, da važeći statut SPOS-a ne poštuje ni jedan organ, da statut i zakon mogu da se izvrgnu ruglu, ne verujemo da će se ovo desiti.

MEDONOSNA PČELA U JABLANIČKOM OKRUGU

mr Nebojša Arsić

Medonosna pčela (*Apis Mellifera* L.) pripada:

- kolu zglavkara – *Arthropoda*,
- klasi insekata – *Insecta*,
- redu opnokrilaca – *Hymenoptera*,
- nadfamiliji pčela – *Apoidea*-
familiji viših pčela – *Apidae*

podfamiliji pravih pčela – *Apinae*,

- rodu društvenih pčela – *Apis*.

Rod društvenih pčela –
čine četiri vrste pčela:

- 1) Džinovska pčela – *Apis dorsata*,
- 2) Patuljasta pčela – *Apis florea*,
- 3) Indijska pčela – *Apis cerana*,
- 4) Medonosna pčela – *Apis mellifera*.

Navedene prve tri vrste pčela žive u Aziji, slobodne u prirodi i nemaju ekonomskog značaja. Značajna za pčelarstvo u svetu je samo vrsta *Apis mellifera*.

Kod medonosnih pčela – *Apis mellifera* prema geografskoj rasprostranjenosti i prema ispoljenim karakteristikama, razlikuje se nekoliko rasa:

Slika 1. *Apis mellifera kranjske rase*

- Kranjska rasa,
- Italijanska rasa,
- Kavkaska rasa,
- Tamne pčele,
- Afrička pčela, i
- Hibridi koji mogu biti kontrolisani i nekontrolisani.

Navedene rase pčela razlikuju se između sebe. Njihove razlike proističu od sklonosti ka rojenju, sklonosti ka grabežu, otpornosti prema bolestima, tački temperature izletanja iz košnice, gradnji

saća, agresivnosti i gajenju legla. Razlike kod navedenih rasa najbolje se ispoljavaju ukoliko se testiranje rase sprovodi u uniformnoj sredini.

Navedene rase karakterišu i morfološke razlike, kao što su: krupnoća tela, pigmentacija, dužina jezika, veličina krila i nogu i dr. Kranjska pčela, sivka ili domaća karnika – *Apis mellifera carnica* predstavlja autohtonu rasu pčela u Jablaničkom okrugu.

Slika 2. *Apis mellifera carnica* u Jablaničkom okrugu

Po svojim osobinama kranjska rasa spada u najbolje rase medonosne pčele. Kada se govori o kvalitetu rase, mora da se uzme u obzir ispunjenje zahteva postavljenih od strane prirodnih činioca i faktora odgovornih za sakupljanje nektara i određivanje tehnoloških osobina i zdravstvene bezbednosti meda na geografskom području na kome je locirana rasa pčela.

Morfološki kranjska medonosna pčela je krupna i ima

karakteristično veliki kubitalni indeks. Hitin joj je svetlo – srebrnaste boje, do skoro crne boje sa sivosrebrnastim dlačicama.

Rilica joj je dužine od 6,5 – 6,9 mm, a može dostići dužinu i do 8,2 mm i duža je nego kod srednje ruske (6 – 6,4 mm) i italijanske pčele (6,4 – 6,8 mm) a kraća od sive kavkaske pčele (6,7 – 7,2 mm).

Originalno stanište kranjske medonosne pčele obuhvata područje današnje Austrije,

Slovenije, Hrvatske, Mađarske, Republike Srpske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Rumunije, Bugarske, Makedonije i Srbije. Drugim rečima kranjska medonosna pčela naseljava područje Balkanskog poluostrva, Panonske nizije i Jugoiistočne strane Alpa i poslednjih petnaestak godina njena zastupljenost je u ekspanziji kako u Evropi, tako i širom sveta. Ovako širok areal rasprostranjenosti obuhvata klimatski i floristički veoma različite oblasti, što uslovljava znatnu diferencijaciju populacije ove rase. Klima i uslovi paše pojedinih oblasti usloveli su nastanak specijalnih ekotipova ove rase koji predstavljaju lokalno adaptirane genotipove na uslove u kojima žive. Ekotip kranjske rase može se definisati i kao adaptirana rasa na selektivno dejstvo određene sredine sa razlikama u odnosu na druge ekotipove, čije se razlike ogledaju u pogledu morfometrijske, produktivno – reproduktivne i bihejvioralne karakterizacije i otpornosti na bolesti.

U svakoj sredini uspostavljen je

postojan sklad unutar biljnog ciklusa, klimatskih uslova i biološkog ciklusa lokalne pčele koja se pokorava promenljivim uticajima sredine. Kako je vegetacija bilja i klimatskih uslova u zavisnosti od jednogodišnjeg ciklusa promena koje se ciklično ponavljaju, prilagođavanje ekotipa rase pčela obuhvaćeno je naslednim razvojnim oblikom kao rezultat dugotrajnog prilagođavanja sredini. Imajući u vidu životni vek pčele radilice u odnosu na jednogodišnji ciklus promena u prirodi treba naglasiti da se radi o prilagođavanju zajednice zasnovanoj na više generacijskoj adaptaciji u odnosu na sredinu.

Na osnovu višegodišnjih istraživanja i anketa sprovedenih na pčelarima, procenjuje se da je godišnja potreba za selikcionisanim maticama u Srbiji između 50 – 60 hiljada jedinki. Obzirom na potencijale za gajenje medonosnih pčela u Srbiji, za to su zaduženi savremeni reprocentri. Cilj delovanja ovih centara je da se ispitane i dobijene linije sačuvaju kao svojevrсна banka gena u Srbiji sa kompletnom matičnom

knjigom evidencije. Konstantnim ispitivanjima centri evidentiraju pojedine linije autohtone medonosne pčele *Apis mellifera carnica* na prostorima Srbije i štite ih od dalje razgradnje organizovanjem planske reprodukcije matica.

Pozitivnom selekcijom razmnožavanja društva sa natprosječnim prinosima meda, u kojima matice obilno i zbijeno polažu jaja, koja prezimljavaju bez proliva i nozemoze, u kojima su pčele mirne i bez žutih prstenova, isključivanjem društava sa neželjenim osobinama i vođenjem računa da ne dođe do štetnih posledica sparivanja sa bliskim srodnicima, veliki broj pčelara u Jablaničkom okrugu sam vrši obnovu matica u postojećim društvima i proizvodnju matica za potrebe novo proizvedenih društava.

U odnosu na ispunjenje postavljenih zahteva sredine, koji okružuju *Apis melliferu carnicu* u Jablaničkom okrugu, svakako da se kod ove rase definisao određeni ekotip za područje Pomoravlja i Juga Srbije. Ova konstatacija potiče

od specifičnosti reljefa i ekoklimatskih odstupanja u odnosu na druge sredine u Srbiji kao što su: banatski, sjeničko – pešte-rski i timočki region, u kojima su već definisani ekotipovi kranjske rase. Prema očekivanju najmanja razlika između ekotipa rase *Apis mellifera carnica* za područje Pomoravlja i Juga Srbije postojala bi u odnosu na ekotip iz timočkog regiona.

Kranjsku rasu karakteriše veliki životni potencijal i rojedbeni nagon. Ona gradi od 20 – 30 matičnjaka, mada se u forsiranim eksperimentalnim uslovima taj broj može kretati, čak od 50 – 100 matičnjaka, što govori o njenom genetskom rojedbenom potencijalu. Ovu rasu medonosne pčele u Jablaničkom okrugu odlikuje mirnoća, vrednoća, dobra otpornost prema bolestima, dobra sposobnost prezimljavanja sa utroškom male količine hrane, izražen instikt za saku-pljanje nektara sa razvijenom sposobnošću orijentacije i velika produkcija društava tako da daju visoke prinose meda. Za

Slika 3. *Apis mellifera carnica*

razliku od pojedinih drugih rasa koje tokom godine ne prestaju sa gajenjem legla, *Apis mellifera carnica* u Jablaničkom okrugu sa pojavom prvog nektara u prirodi otpočinje sa gajenjem legla. Za kratko vreme društva dostižu pun razvoj legla što dovodi do ekspanzije razvoja društva i to takvom dinamikom da ona odjednom naprosto "eksplodiraju". Ova pčelinja društva u prolećnoj paši takođe za kratko vreme izgrade i veliku količinu saća. Izraženi rojedbeni na-

gon kod pčela u Jablaničkom okrugu lako sekontroliše selekcijom i primenom adekvatnih metoda pčelarenja (povećanjem zapremine košnice, cepanje legla, rušenje matičnjaka i dr.). Bitna osobina kranjske rase u Jablaničkom okrugu je da reaguje na iznenadna zahlađenja u proleće i prestanak lučenja nektara u prirodi što dovodi do smanjenja rezervi meda u košnici ispod kritične tačke, tako što zaustavlja razvoj legla, obustavlja suvišne aktivnosti i čuva rezerve meda.

U POSETI PČELARU MARKOVIĆ MATIJI IZ ŠABCA

Dragoslav Ilić Šeš

Kamion sa 60 društava

Matija je svoje prve pčelarske korake napravio davne 1950. godine pored svoje babe koja je pčelarila trmkama. Matijin prvi pčelarski zadatak bio je da u vreme rojenja

dežura pored trmki i hvata rojeve. Samostalnim pčelarenjem počinje da se bavi 1962. godine sa tada savremenim DB košnicama. Kasnije je to preraslo u veliku ljubav tako

da je Matija najveći deo svog života posvetio pčelama.

Danas Matija drži pčele na jednom stacioniranom i dva pokretna pčelinjaka. Pokretni pčelinjaci su na kamionima. Na jednom ima 60 društava, a na drugom 95. Na manjem kamionu u svim košnicama je ugrađeno grejanje. Grejanje se aktivira u toku zime, s ciljem da se društva pomognu u prezimljavanju kada se temperatura u košnici održava na 4°C. Temperatura se povećava kada društva krenu u intenzivni razvoj i uvek iznosi onoliko koliko društvo podigne temperaturu u košnici po toplom danu npr. ako je termostat grejača podešen na 4°C a društvo u toku toplog dana podigne temperaturu na 10°C onda se i termostat grejača podešava na 10°C. Temperatura grejanja se maksimalno podiže do 25°C. Pomoću trafoa struja se sa 220 V smanjuje na 24 V. U svakoj košnici ima po jedan kvarcni grejač sa limenom maskom, snage 24 V, 20 W, postavljeni su u zadnjem delu podnjače. Tempe-

raturu regulišu dva termostata, jedan je radni, a drugi zaštitni.

Trafo

Dva termostata

Prva radnja u novoj godini je stavljanje prve pogače krajem januara. Do aprila pčele su non – stop pod pogačama, koje stavlja vertikalno uz zadnje bočne letvice rama.

Pogača vertikalno postavljena

Takođe u hranilicama uvek sipa vodu. Dnevna potrošnja vode u tom periodu iznosi 200 – 300 ml. Time postiže da pčele vodonoše ne izleću po vodu kada dnevne klimatske prilike jako variraju i ne izlažu se opasnosti, jer je svaka pčela u tom periodu izuzetno dragocena. Krajem aprila društva su se razvila, imaju osam rama

legla, plodišta su puna pčela. Tada se isključuje grejanje i počinje cvetanje bagrema u cerskom području. Do 25. maja medišta se napune medom i pristupa se vrcanju meda. Posle vrcanja prvog bagrema kamioni se pale i pčele sele na Sokolske planine, na drugi bagrem. Sa Sokolskih planina pčele se vraćaju na livadsku pašu kod Cera. Odatle kamioni kreću za Frušku goru na lipu. Na lipi nema vremena za vrcanje, već se seli na prvi suncokret i tamo se vrcu lipov med. Posle prvog suncokreta ide se na drugi suncokret, a zatim se pčele sele na Drinu gde cveta Aster i Zlatošipka. Na Drini se vrcu suncokretov med. Tokom celog avgusta se vrši stimulatивно prihranjivanje društava šećernim sirupom u koncentraciji 1 : 1, šećer : voda. Krajem septembra ili početkom oktobra pčele se sele na zadnju pašu, pašu bršljana. Krajem oktobra kamioni sa pčelama se vraćaju u bazu gde čekaju proleće i opet sve iz početka.

Borba sa *varoom* kreće oko 10. avgusta zadimljava-

Kamion sa 95 košnica

njem *amitrazom*, četiri kapi na listić po društvu, dva tretiranja u razmaku od sedam dana. Krajem avgusta, na temperaturi 20 - 25°C se vrši tretman Timovarom koji sadrži osnovnu supstancu *timol* sa *eukaliptolom*, *kamforom* i *mentolom*. Šest dana posle ovog tretiranja stavlja se 85% mravlja kiselina, 20 – 25 cm³ po društvu. Oko 20. septembra vrši se drugo tretiranje mravljom kiselinom. U oktobru se vrše 2 – 3 tretiranja amitrazom u razma

ku od 5 – 6 dana. Krajem oktobra vrši se kontrolno tretiranje na varou Apitolom sa osnovnom supstancom *ciamizol hlorid*, koji se daje isto kao oksalna kiselina.

Nozema se suzbija krajem septembra primenom Fumidil B, 4 gr. po društvu, u dva tretmana na drugi dan.

Sa ovom tehnologijom pčelarenja Matija Marković ostvaruje godišnji prosek po ošnici između 50 i 70 kg. meda.

SKLADIŠTENJE PROTEINA KOD MEDONOSNIH PČELA

G. V. Otis, D. E. Viler, N. Bak, H. R. Etila, USA

UVOD

Glavna karakteristika koja je omogućavala tropskoj vrsti Apis da kolonizuje oblasti sa umerenom klimom bila je njena sposobnost da preživi hladne zime. Nekoliko osobina se moraju zajedno pojaviti kako bi ovo bilo moguće: regulisanja prestanka gajenja legla u jesen i njihova inicijacija u periodu kasne zime, pre nego što resursi biljne hrane budu dostupni; sposobnost individualnih radilica da žive nekoliko meseci; skladištenje velikih količina meda zbog termoregulacije; i skladištenje dovoljnih količina proteina za gajenje legla u periodu kasne zime i ranog proleća (Silej, 1985.).

Svi proteini u jednom pčelinjem društvu se, konačno,

dobijaju iz biljnog polena. Starije larve se direktno hrane nekim vrstama polena. Dodatne vrste polena unose i vare odrasle radilice, pretvarajući ga u mleč kojim se hrane larve svih stadijuma, kao i starije odrasle radilice, trutovi i matice (Krajshajm, 1992.). Protein iz polena je potreban za razvoj žlezda (npr. Hipofaringelne žlezde, žlezde za stvaranje voska) za vreme biheviorističkog razvitka jedinki radilica. Na kraju, neki proteini se skladište unutar radilica, prevashodno u njihovim uhranjenim telima, hemolimfi i hipofaringelnim žlezdama (Amdan i Omholt, 2002).

U kasno leto i jesen, u oblastima sa umerenom klimom, pčele skladište polen

zajedno s medom. One, takođe, konzumiraju polen i razvijaju hipertrofirane hipofaringelne žlezde i krupna, uhranjena tela koja sadrže globule proteina, a sve su to karakteristike koje se odnose na razvoj zimskih medonosnih pčela koje dugo žive (Ribends, 1953.). Vitelogenin, poznati protein koji se skladišti unutar pčela, povećeva se količinski kod zimskih medonosnih pčela zajedno sa nekoliko drugih vrsta proteina (Amdan i Omholt, 2002.). Kada, sredinom zimskog perioda, počnu sa gajenjem legla, pčele moraju da dobiju protein za larve iz uskladištenog polena i unutrašnjih rezervi proteina.

Mnogi insekti sintetizuju posebna skladišta proteina u periodu obilja izvora proteina. Ona se zadržavaju sve do vremena i za vreme priprema potrebnih za stvaranje jaja ili drugih funkcija u koje spadaju i formiranje kutikula, prenos organskih jedinjenja i jačanje odbrambeno - imunološkog sistema (Burmester, 1999.). Na primer matice nekih vrsta

mrava poseduju velike količine heksameričnih proteina (npr. Koje čine 6 podjedinica) koje vare kako bi proizvele hranu za njihove prve larve u vreme formiranja posebnih kolonija (Viler i Martinez, 1994., 1995., Viler i Bak, 1995.). Dokumentovano je da, odrasle pčele radilice sadrže u sebi Xex70a u relativno velikim količinama (Danti i drugi, 1998.), ali nedostaju detalji o količinama i njihovoj funkciji. Kao dodatak heksamerinima, tu su i dodatni proteini koji mogu da posluže kao molekuli za skladištenje proteina uključujući vitelogenin koji spada u litoproteine visoke gustine (VHDLs) (Viler i Bak, 1995, Amdan i Omholt, 2002.). Ne postoji veliki broj istraživanja vezanih za unutrašnje izvire proteina kod pčela, sa izuzetkom onih novijeg datuma, izvedenih od strane Amdana i Omholta (2002.). Naša studija proučava količine uskladištenog proteina kod zimskih medonosnih pčela u razvoju i komentariše njihovo korišćenje unutar društva.

MATERIJALI I METODE

Za ovu studiju odabrali smo dva društva (77 i 91), principom slučajnog uzorka, u periodu kasnog leta na univerzitetu Guelf, Ontario. Pomerili smo ramove sa pčelama, inkubirali ih preko noći, a velika društva pčela < 1 dan starosti smo obeležili bojom i vratili ih u njihove košnice, odakle vode poreklo, na dan 4. septembra i 30. septembra 2002. Predhodne studije su pokazale da će one postati „letnje” i „zimске” pčele, ovim redosledom. Sakupili smo uzorke od po deset pčela raznih stadijuma (npr. 0, 2, 5, 7, 11 i 14 dana starosti) iz svakog društva i zamrzli smo ih na temperaturi od – 80 °C. 30. novembra, kada su sve pčele u kolonijama bile > 60 dana starosti, dobili smo dodatni uzorak "zimskih" pčela. Pčele su zatim bile otpremljene na suvom ledu u univerzitet Arizone, gde su Viler i Martinez ranije koristili metode za analizu proteina prisutnih u

pčelama. Ukratko, ova metoda podrazumeva uklanjanje utrobe i žaoke, nakon čega smo glavu, grudni koš i abdomen posebno homogenizovali u slanom tribaferu, u prisustvu nekoliko proteaznih inhibitora. Nakon centrifugiranja, analizirali smo površinski sloj sa SDS-PAGE-om (poliakrilamid gel elektroforeza). Nakon elektroforeze, mnoge grupe su bile evidentne na gelovima. Na osnovu njihovih veličina i lokacije u pčeli, mogli smo da identifikujemo i odredimo količinu nekoliko njih: lipoforin, vitelogenin, takozvana rezerva proteina (verovatno arilforin), obilan protein grudnog koša (verovatno se odnosi na mišić), i takozvani mlečni protein.

REZULTATI

Lipoforin

Lipoforin je protein nosilac lipida, kojim je uglavnom dobar indikator fizičkog stanja pčele/društva. Postojao je značajan uticaj na društvo ($p = 0.59$) ili starost kolonija, efekat ($P = 0.86$). Iako smo

otprilike odabrali kolonije iz domaćih pčelinjaka, ova analiza i sve ostale analize koje slede, ukazuju na to da je društvo 77 bilo bolje uhranjeno.

Vitelogenin

Vitelogenin (VG) je VHDL koji deluje kao skladišteni protein, a koji je uključen u razne funkcije metabolizma, među kojima podrazumevamo i stvaranje sekreta hipofaringealne žlezda (Amdam i Omholt, 2002.). Kvantitativno smo odredili značajno povećanje količine ukupnog VG, pošto su dobile na starosti u jesen ($p < 0.0001$), od veoma malih količina po pojavljivanju ukupne srednje vrednosti od ~ 60 $\mu\text{g/pčela}$. Takođe, pojavio se značajan efekat društva ($p < 0.0001$), kod zimskih pčela krajem novembra u društvu 77, koje je imalo mnogo više VG (~ 75 g) od pčela u društvu 91 (~ 30 g). Starost društva interakcija je koja je takođe bila visoko uočljiva ($p < 0.0001$). Postojale su veoma velike razlike u količinama VG-a po pčeli. Na primer, kod pčela koje su bile uzorkovane

krajem novembra količine su se kretale u rang od 0 do 220 $\mu\text{g/pčela}$.

Takozvani skladišni protein

Ovaj protein se nalazi samo u abdomenima i uglavnom se skladišti u debelom telu. Molekularna veličina je indikativna kod ostalih heksameričnih uskladištenih proteina u pčelama, i najverovatnije je to arilforin protein, pošto je to jedina vrsta skladišnog proteina koji smo identifikovali kod odraslih pčela Apis (Danti i ostali, 1998). Stoga ćemo ga zvati arilforin. Modeli koji se tiču količina arilforina su skoro identični sa onim modelima o kojima smo diskutovali za VG. Postojali su veoma značajni efekti međuticaja starosti ($p < 0.0001$), društva ($p < 0.0001$), i starosti društva ($p = 0.015$). Količine arilforina su uglavnom bile male u vreme pojavljivanja (~ 20 $\mu\text{g/pčela}$), i postepeno su rasle sa starenjem, do zimskih nivoa od ~ 75 $\mu\text{g/pčela}$ (rang od 0 – 195 $\mu\text{g/pčela}$).

Grudni (toraks) protein

Nismo sigurni koji je ovaj protein, ali njegovo obilje u grudnom delu nagoveštava nam da se on odnosi na grudnu muskulaturu. Ovaj takozvani mišićni protein veoma brzo raste, zajedno sa starenjem do maksimuma od oko 35 dana, a nakon toga, sa daljim starenjem, izgleda da lagano opada.

Takozvani mlečni protein

Ovaj protein je otkriven u glavi pčele, što nam nagoveštava da to može biti mlečni protein. Količine su bile relativno male u odnosu na količine u pčelama iz društva 77 (41.0 µg/pčela) i društva 91 (25.7 µg/pčela) i postojale su značajne razlike ($p = 0.003$). Nije postojao veći uticaj starosti pčele na količine ovog proteina, iako je izgledalo da se njegova količina kod pčela iz društva 91 polako povećavala, doksenijeizjedenačilasanoivoim a pronađenim u društvu 77.

KOMENTAR

Skoro smo pokazali da odrasla pčela radilica sadrži

heksamerični skladišni protein, Heks70a, ali nedostaju detalji o stopi akumulacije (Danti i drugi, 1998.). U nedostatku više detaljnijih informacija o heksameričnom skladištenju proteina, pažnja ovog istraživanja je bila usredsređena na vitelogenin (VG) koji predstavlja najbogatiji hemolimfni protein i dobar je indikator statusa proteina pčele (Kremonez i dr., 1998., Amdan i Omholt, 2002.). Prilikom proučavanja zimske pčele pronašli smo takozvano skladište proteina (najverovatnije arilforin) koji se postepeno povećavao u toku jeseni i imao je istu šemu akumulacije kao i VG i prelazio je ukupan iznos VG-a za otprilike 25%. Ukoliko je VG pravi skladišni protein, kao što su zaključili Amdan i Omholt (2002.), njegova količina kod pčela početkom zime se smanjuje zbog povećanih količina arilforina. Ostali proteini koje smo merili u ovoj studiji (lipoforin, takozvani mišićni protein, takozvani mlečni protein) ne povećavaju se sa starenjem pčele, što nagove-

štava da oni ne učestvuju u skladištenju proteina u istom stepenu.

VG i arilforin imaju veoma jak uticaj na efekte društva, što označava da stepen ishrane društva u okviru istog pčelinjaka može da se veoma razlikuje. Pored efekta društva na količine VG i arilforina i takozvanog mlečnog proteina. Uprkos ovim znatnim razlikama među pčelama iz ova dva društva, nije bilo spoljašnjih znakova za vreme skupljanja pčela koje bi nagovestile da se ona razlikuju zbog njihove ishrane proteinima.

Slaba ishrana proteinom se ne može posmatrati direktno, osim ako nemamo pristup zalihama uskladištenog polena, pa čak i to može biti problem, jer zavisi od mnogih odatnih faktora. Ishrana proteinom, bez sumnje, utiče na zdravlje društva u ogromnoj meri, ali prolazi nepri-mećena od strane pčelara, kao i naučnika koji proučavaju pčele. Veoma velika varijabilnost u iznosima VG-a i arilforina u pčelinjim društvima takođe nameće pitanje o

prošlosti i sadašnjoj ulozi ponašanja s početkom zime, a koja se veoma razlikuju u statusu proteina.

Čak i ako sumiramo količine VG-a, arilforina, i tkzv. mlečnog proteina kod zimskih pčela krajem novembra, količina uskladištenog proteina je još uvek mala (npr. ~ 400 µg). Izgleda da su uskladišteni proteini u telu zimске pčele nedovoljni za održavanje i gajenje legla na duži vremenski period. Da bismo ovo razjasnili, Alfonsus je (1933., koga citira Ribends 1953.) proračunao da potrebna količina za gajenje jedne jedine pčele iznosi ~ 29 µg. Iz naše studije se vidi da se količina koja je uskladištena u tkivima svake pčele može koristiti za ishranu larvi, ali je veoma mala i nedovoljna. Naša početna ideja je bila, da će količine uskladištenih proteina omogućiti društvima da nastave sa gajenjem legla u proleće, kada uslovi sprečavaju skupljanje polena iz cvetova, ali količina proteina unutar tkiva pčela je zaista nedovoljna da bi se postigao ovaj cilj.

Zašto onda radilice sintetizuju velika skladišta proteina kada im je dostupan uskladišten polen unutar njihovog gnezda? Postoji nekoliko objašnjenja za to. Prvo, činjenica je da je akumulacija i skladištenje proteina regularna karakteristika biologije pčela, a u mnogim slučajevima predstavlja i način da se proteini privremeno uskladište kada postoji obilje amino kiselina. Nastavljena sinteza skladištenja proteina u pčeli koji to ne zahteva može da reflektuje evolutivnu istoriju društava medonosnih pčela od usamljenih predaka za koje je skladištenje proteina bilo mnogo važnije. Druga mogućnost se može odnositi na činjenicu da se kvalitet polena uskladištenog u gnezdima medonosne pčele, poboljša. Pretvaranje amino kiseline u skladišnom polenu u uskladištene proteine visokog kvaliteta, a koji su lako pristupačni, omogućava radilicama da uvek imaju spreman izvor visokokvalitetnog proteina za proizvodnju mleča koji se koristi za ishra-

nu društva (Krajshajm,1992.). Treća mogućnost se može odnositi na gajenje ranog legla od strane radilica dok još zima traje. Zimi kontrakcije kod pčela mogu onemogućiti pojedinim pčelama da imaju pristup polenu koji je potreban za ishranu larvi. Zajedno i udružene, radilice sa dobrim unutrašnjim zalihama uskladištenih proteina mogu da nastave da hrane neke larve za vreme ovakvih vremenskih perioda i na taj način smanjivati uticaj niskih temperatura. Za ona društva koja su napadnuta parazitskim krpeljima dovoljne količine uskladištenih proteina mogu omogućiti pčeli da izađe na kraj sa negativnim efektima gubitka hemolimfe. I na kraju, dobra ishrana proteinima omogućava pravilno funkcionisanje imunog sistema pčele, koji joj pomaže da se izbori sa mikrobiološkim infekcijama i u prisustvu parazitskih krpelja, ali i kad njih nema. Ova objašnjenja se međusobno dopunjuju i zahtevaju pažnju od strane istraživača.

Bandžov mr Naum

Higijensko ponašanje pčela radilica u društvima *Apis mellifera carnica* L. zaraženih Američkom truleži legla.

Godine 1986 sam dao obećanje »da ću od najotpornijeg društva jednosmernom selekcijom nastaviti proizvoditi higijenske matice i da ću prezentovati svoje rezultate.«

U 1987. godini, kao četvrtu generaciju proizveo sam 20 matica koje su pokazivale dobro higijensko ponašanje. Ove matice pre nego sam ih testirao pravom zarazom od ATL testirao sam ih naizmenično metodom ubadanja larvi i lutki injekcijskom iglom promera 0,3 mm. Preko voštanog poklopca i metodom umetanje komadića saća 3x4 cm s larvama i lutkama najpre duboko zamr-

znutim a zatim odmrznutim i ugrađivanjem u saće. Ove metode upotrebljavali su Newton i Ostarijevski (1985) na *Apis mellifera ligustica*

Od navedenih 20 nukleusa odabrao sam 8 nukleusa čije su matice, odnosno pčele pokazivale bolje higijensko ponašanje u odnosu na ostale. Upotrebio sam i dve matice kao kontrolne od 2 zajednice s jednog zaraženog pčelinjaka koje su pokazivale najslabiju otpornost i koje su bile pred samim krajem. Ove nukleuse (8 + 2) testirao sam pravom zarazom ATL komadićem saća 3x4 cm s različitom količinom zaraženih ćelija (Tabela kolona 3). Na-

kon 3 dana umetnuti komadić saća bio je očišćen i spreman da u njega matica zaleže jaja (kolona 4). Nakon 12 dana, kad smo izvršili kontrolu, pored zatvorenog legla bilo je i otvorenog s mladim larvama, kako se vidi u koloni 5 Tabele.

Detaljan pregled izvršili smo 30. septembra 1987. godine s ovim stanjem. Nukleusi br. 1, 3, 4, 6, 8. i 9 nisu pokazivali znake bolesti, a u nukleusima br. 2, 5, 7 i 10 našli smo ćelije s uginulom larvama od ATL, kako je prikazano u tabeli kolona 6. Te ćelije mehanički smo uklonili skalpelom. Sledeći je pregled bio 31. oktobra 1987. godine kada smo ih i zazimili. Situacija je bila slična, u nukleusima gdje nije bilo zaraze ni sada je nismo opazili, a u nukleusima koji su pokazivali zarazu i dalje je bila prisutna (vidi kolonu 7). Ove ćelije nismo čistili i uzimili smo ih na 7 okvira.

Zimovanje je proteklo bez većih problema i nije nijedna matica stradala, a to smo konstatovali 6. marta 1988. godine. Zbog mnogih

hladnih dana detaljan pregled izvršili smo 3. maja 1988, kad smo ih pripremili za bagremovu pašu.

U nukleusima br. 2, 5, 7 i 10, sada pčlinje zajednice sa 20 okvira opazili smo stanje kako je prikazano u koloni br. 8 tabele, a ostali nukleusi, odnosno košnice nisu pokazivali znake oboljenja. Ovde smo primenili metodu koju sam opisao u Zagrebu 1986. godine (Bandzov A.N. 1986. Pčela br. 10 str. 305-306), prevesavanjem okvira i upotrebom lekova. Kada smo obavili pregled 25. maja 1988. u pčelinjoj zajednici br.5 iščezli su znaci bolesti, a u nukleusima br.2, 7 i 10 broj obolelih larvi se povećao u gornjem nastavku, kako je to prikazano u koloni 9. Te okvire smo izvadili i umesto njih stavili nove. Tada smo dodali i masnu pogaču sa oxytetracilinom (Kučinčević - Mladan 1988. godine). Na sledećem pregleda 6. juna 1988. godine zaraženih larvi nismo opazili, a 16. juna 1988. godine zamenili smo matice u nukleusima br. 2, 7 i 10.

Zaraza se nije pojavila ni 1989, a ni 1990 godine. Nastavio sam obavljati selekciju matica na otpornost prema ovoj opakoj bolesti.

ZAKLJUCAK

Na osnovu obavljenih istraživanja moguće je izvući ove zaključke:

1. Da se pčelinje zajednice mogu testirati na higijensko ponašanje; odnosno otpornost i osetljivost prema američkoj truleži legla. Ja bih još dodao ovde i krećno leglo, upotrebljavajući umesto uginulog legla sa zarazom, veštački ubijene larve i lutke u ćelijama saća.

2. Da pčelinja društva (*Apis mellifera var. carnica*) reaguju slično kao i italijanska žuta pčela (*Apis mellifera var. ligustica*) na testiranje higijenskog ponašanja pčela iglom ubijenim i zamrznutim, a potom odmrznutim leglom.

3. Nađeno je da postoji visok stepen korelacije između dve ispitivane metode simuliranja zaraze američke truleži legla,

tako da je obe ove metode moguće upotrebljavati u selekciji pčela na otpornost prema bolestima legla.

4. Manje (nukleusi) i normalne pčelinje zajednice slično se ponašaju prilikom testiranja higijenskog ponašanja kod primene jedne i druge metode.

5. Direktnim testom zaraženim materijalom američke truleži u dvogodišnjem periodu potvrđeno je da su zajednice koje su se higijenski ponašale ostale pošteđene od bolesti, dok se u nehigijenskim zajednicama američka trulež zadržavala i još više širila.

6. Iako u ograničenom periodu vremena, selekcijom su dobivene matice sa zajednicama koje su pokazivale uvećanu otpornost prema američkoj truleži legla, i tako je potvrđeno da se otpornost prema ovoj bolesti nasljeđuje, kao što je to već nađeno kod italijanske pčele u SAD.

Tabela

Testiranje nukleusa sa ATL (Američka gnjiloća)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Redni broj nukleusa	Broj oznake matice	Broj ćelija sa obolelom larvom-lutkom od ATL u obolelom parčetu saća 3x4 cm. (Izvršen pregled 14.08.1987 g.)	Broj jaja u obolelom parčetu saća 3x4 sa ATL. (Izvršen pregled 17.08.1987 g.)	Mlade larve pored zatvor- enog legla u obolelom parčetu saća 3x4 sa ATL. (Izvršen pregled 29.08.1987 god.)	Obolele larve – lutke (Izvršen pregled 30.09.1987 god.)	Obolele larve – lutke (Izvršen pregled 31.10.1097 god.)	Obolele larve – lutke – preduzeto lečenje (Izvršen pregled 03.05.1988 god.)	Obolele larve – lutke (Izvršen pregled 25.05.1988 god.)	Obolele larve – lutke (Izvršen pregled 06.06.1988 god.)	Obolele larve lutke (Izvršen pregled 16.06.1988 god.)	Obolele larve lutke (Izvršen pregled 16.08.1988 god.)
1.	2	7	96	22	0	0	0	0	0	0	0
2.	K	8	101	25	5	3	30	53	0	Nov a hig. mati ca	0
3.	6	4	92	20	0	0	0	0	0	0	0
4.	8	9	98	18	0	0	0	0	0	0	0
5.	9	8	96	17	3	4	8	0	0	0	0
6.	11	7	97	11	0	0	0	0	0	0	0
7.	K	4	100	23	8	10	48	86	0	Nova hig. mati ca	0
8.	16	10	104	30	0	0	0	0	0	0	0
9.	17	8	92	22	0	0	0	0	0	0	0
0	19	7	98	19	5	2	12	28	0	Nova hig. mati ca	0

APITERAPIJA

Dragi Mladenović

Moja biografija

Rođen sam 23.06.1956. godine u selu Rujkovac opština Medveđa Republika Srbija. Završio sam Mašinski fakulte u Nišu, radim u srednjoj tehničkoj školi STŠ Vožd Karadorđe u Lebanu. Otac sam dvoje dece i deda

četvoro unučadi. Amaterski se bavim pčelarstvom i prodajem višak svojih pčelarskih proizvoda, uz upustva kako mogu biti lek, gde ostvarujem skromne prihode koje dalje ulažem za razvoj i proširivanje svog pčelinjaka. Želim da

prezentujem svoje rezultate u primeni pčelinjih proizvoda kao hrane i kao leka i samu važnost pčelarstva za poboljšanje zdravstvenog stanja stanovništva u našem okruženju i posebno meda sa juga Srbije i njegovom izuzetno blagotvornom dejstvu na čovečji organizam.

Pšela na maslačku

Moja primena pčelinjih proizvoda u lečenju mnogih oboljenja, uz dijagnostiku oficijelne medicine pre i posle terapije, pokazuje veliki broj (preko 80% potpunih i 20% delimičnih) izlečenja. Metodu lečenja ne primenjujem samo na osobe koje su alergične na pčelinje proizvode.

Do sada sam lečenje vršio na porodici (užoji široj) i

prijatelje koji su to želeli. Svi korisnici tretmana su prezadovoljni i zato su mi dozvolili da javno o tome govorim da bi i drugi mogli da osete blagodeti ovog načina lečenja.

Pčela na džanariki

Sinusitis

Sinusitis predstavlja oboljene okonosnih šupljina. Infekcija može biti izazvana virusima i bakterijama. Upalni proces može biti lokalizovan u maksilarnim, frontalnim ili u svim okonosnim sinusima. Simptomi su: gnojni sekret iz nosa i zapašen nos, glavobolja, obično u jutarnjim časovima, psihički umor, opšta malaksalost, nedostatak apetita, gubitak čula mirisa i smanjenje čula sluha, delimična gluvoća.

Slika 1. Mihajlović Marko iz Lebana kome je sinusitis lečen apiterapijom

Proces lečenja: Nakon medicinske dijagnostike i na osnovu navedenih simptoma utvrđuju se alergenti na pčelinje proizvode koji se koriste za lečenje i pristupa terapiji koja se sastoji iz sledećih radnji: lokalna aplikacija u nozdrvi (jedna pa druga) u razmaku od 15 min, kašastom mešavinom pčelinjih proizvoda koja se čuva u frižideru na 5° C, količinom veličine zrna graška. Pri primeni može se javiti pečenje u nosu pri prvih četiri aplikacija (jedna dnevno). Kod većih oštećenja

javlja se oštar bol takođe samo par dana, a traje oko 5 min. Nakon toga pristupa se inhalaciji na hladno (na sobnoj temperaturi) u trajanju od 10 – 15 minuta aparatom OMRON CX3, tečnim rastvorom takođe pčelinjih proizvoda. Oralna terapija uzima se na tri sata i to po kašičica meda 5 – 6 puta na dan. Devna primena pčelinjih proizvoda (med, propolis, polenov prah, matični mleč pčelinji otrov) kao pomoćnih lekovitih sredstava koriste se za lečenje mnogih bolesti

USKRŠNJA ČESTITKA

Srpska pravoslavna crkva u Melburnu

Na naš e-mail 16. aprila stigla je lepa čestitka iz daleke Australije od oca Čede. Prenosimo je u celosti.

Na pčelinjaku oca čede

Dragi pčelari I dragi prijatelji

U predvečerju Vaskrsenja Gospoda Hrista, želim Vam srećne Vaskršnje praznike I plodnu pčelarsku godinu..

Hristos Vaskršse! Vaistinu Vaskršse!

Srdačno Vas pozdravlja, odani Vam otac Čedomir Videkanić, pčelar iz Melburna

SKUPŠTINA DRUŠTVA PČELARA DUBOČICA LESKOVAC

Ljubica Todorović, Nebojša Arsić i Dejan Krstić

Iako je jedno od najmlađih pčelarskih udruženja u Srbiji osnovano 2004. godine DP Dubočica spada u srednje jaka društva sa 56 članova. Jedno je od najaktivnijih udruženja u Srbiji i najpoznatije srpsko

pčelarsko udruženje u svetu. Već drugu godinu društvo ima svoj časopis Srpski Pčelar, koji je za kratko vreme postao najomiljeniji časopis na Balkanu. Ovaj časopis je jedini pčelarski časopis na svetu koji

*Srđan Marković dobitnik
Diplome prof. Jovan
Živanović*

*Nikodije Simonović dobitnik
povelje*

*Dejan Milosavljević dobitnik
pohvalnice*

se distribuira besplatno na svim kontinentima. Udruženje radi i na edukaciji pčelara pa su u tom smislu održana desetak predavanja ove zime. Članovi udruženja imaju niz pogodnosti. Tako od osnivanja imaju besplatnu zamenu voska za satne osnove. Obezbeđene su i pogače po niskoj ceni od 80 dinara, renomiranog proizvođača.

Skupština je održana 12. marta 2009. godine. Predsedavao je predsednik skupštine mr Nebojša Arsić. Posle uobičajnog dnevnog reda najsvetčaniji deo je bio uručenje odlikovanja nagrađenim članovima. Najveće priznanje Diploma prof. Jovan Živanović dobio je Srđan Marković iz Bratmilovca kraj Leskovca. Uverenje Zaslužni Pčelar Dragan Jovanović iz mesta Ličin Dol nedaleko od Predejana. Povelju Nikodije Simonović iz Vučja. Pohvalnicu Dejan Milosavljević iz Predejana. Zahvalnicu Slobodan Stojanović iz Leskovca.

Posle skupštine održano je predavanje.

ANECDOTA

Mnogi zameraju Dr Mediću što šurije sa hrvatskim medvedima. Ne treba to da čine, on to sasvim opravdano radi, to je posledica rata. U vreme NATO bombardovanja Srbije Dr Medić je bio malo meće. Uplašio se od bombi i prebegao u hrvatske šume. Hrvatski medvedi ga prihvatili i dresirali da uništava srpske pčele. Zato on i dan danas tamani srpske pčelare. Sa hrvatskim pčelarima šurije da bi im podneo izveštaj i podelio plen. Nije on kriv, tako je dresiran.

Dragoslav Ilić Šeš

PČELARIZMI

- Ne pčelarite na „kločnima” med rađa na „točkovima”.

- Med rađa na „točkovima”, ali treba i pčelar da zalegne na rudu, a ne u debelu hladovinu.

- Med rađa na „točkovima”, ali nije svaka godina „zlatno”, ima godina kada točkovi gaze i kroz „blato”.

- Jedino pčelari vole kad im zuji u ušima.

Branko Antić Gulitić
Banatsko Karađorđevo

- Neki u SPOS-u čuvaju pčele a ponašaju se kao vukovi.

- Nadzorni Medvedi su zaduženi da nadziru i čuvaju, oni to i rade, čuvaju stražu lopovima.

- Pošto su pojedinci uništili srpsko pčelarstvo SPOS vrši prekvalifikaciju pčelara u činovnike, stalno vežbaju ispunjavanje formulara za regres.

- Neki srpski, hrvatski i slovenački medvedi formirali PMSFRJ (pčelarska mafija Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije), neće da pasu travu i love životinje, već bi samo da jedu med.

- Medić Volonko se hvali da ima 400 pčela. Verujte mu, iskren je, on u svakoj košnici ima po 400 pčela.

Dragoslav Ilić Šeš

VIC

Čuvao Piroćanac pčele,
kad jednog dana dođe komi-
sija:

- Dobar dan!
- Dobar dan!
- Imate pčele?
- Imamo pčele!
- Jel'prihranjujete pčele?
- Prihranjujemo pčele!
- Čime?
- Kupujemo prljavi še-
ćer, u njemu ima pika-
vci, prašina, mrtvi mi-
ševi, ali mi to preto-
pimo, pa žena lepo
procedi i onda sirup
dajemo pčelama.
- 10 000 dinara kazna,
reče komisija!
- Što?
- Mi smo iz komisije za
zaštitu životinja, a vi
pčelama dajete đubre,
kako Vas nije sramota?

I on plati. Posle nekog vr-
emena dolazi opet komisija.

- Dobar dan!
- Dobar dan!
- Imate pčele?

- Imamo pčele!
- Jel'prihranjujete pčele?
- Prihranjujemo pčele!
- Čime?
- Topimo im bombone,
čokoladice, čist šećer i
sve najbolje što može
da bude.
- 50 000 dinara kazna!
- Što?
- Mi smo iz komisije za
zaštitu ljudi, oni nema-
ju šta da jedu, a Vi
pčelama dajete čokola-
dice, kako Vas nije sra-
mota?

Plati on. Posle nekog vre-
mena eto komisije opet.

- Dobar dan!
- Dobar dan!
- Imate pčele?
- Imamo pčele!
- Jel'prihranjujete pčele?
- Prihranjujemo pčele!
- Čime?
- Pa ja svakom društvu
dam po 100 dinara, pa
one idu da kupe šta
hoće.

NAIVNA PČELARSKA POEZIJA

AH TE SREĆE U PROLEĆE

Ispod snega visibaba vreba.
Sneg otopio sunčev zračak,
izmamio i maslačak.
Plavo lice ljubičice,
Iz košnice izletele mezimice.
Pčelice ljube cveće,
ah te sreće u proleće.
Gle susreta vrlo draga,
miju lice u latice,
od pudera i praška,
žuto lice od maslačka.
Od poljubaca cveta fina,
osta traga od karmina.
Divna slika,
procvetala džanarika
i na vrbi graja,
sjatila se pčelinja raja.
Zuje zujke,
akordi na sve strane,
iz trave, žbuna i grane.
Pčele na svakom cvetu,
nose radost celom svetu.
Poletaljka sad je mala pista,
sve se cakli, sve se blista.
Tu se sleće i uzleće,
ah te sreće u proleće.

Banatsko Karađorđevo
Branko Antić Gulit

Mirko Spasojević

ROB PČELA

Ja sam rob pčela,
duša bez tela,
na krilima roja,
do mirisnih polja
ja putujem.
Jas am rob pčela,
božanskog dela,
na ramu od zlata,
kroz rajska vrata,
ja prolazim.
Jas am rob pčela,
zima je bela,
dok šapuće klube,
da cvetove ljube
sa nektarom.
Ja sam rob pčela
dete sa sela,
uz hiljade boja,
o kraljice moja,
ja nestarim.